

PLIF-mytt

PERSON- och LOKALHISTORISKT FORSKARCENTRUM OSKARSHAMN

Fallebo Gök - storskojaren från Kristdala

Blev en av världens mest framgångsrika lurendrejare som Dr Roback i USA

År 1811 föddes på hemmanet Fallebo i Kristdala socken en gosse, som snart skulle visa sig vara ett födgeni av sällan skådat slag. När han dog 62 år senare hade han samlat på sig en mycket stor förmögenhet, men hans ende son och arvinge i Sverige ville inte veta av honom. Arvet gick till den amerikanska staten, som lär ha grundat en mindre stad för pengarna.

Redan i unga år gjorde han sig känd för sina "tjuvpojkestreck" och gick därför allmänt under namnet "Fallebo Gök", ett namn, som han tycks ha anammat och själv använt.

Han började sin bana som köpman i Döderhultsvik, men hans affärer blev allt vidlyftigare och snart hade han lyckats förmå Rikets Ständers Bankodiskoverk att ge honom ett stort lån. När han var på väg att avslöjas som bedragare i andra sammanhang, flydde han till USA, lämnade sin hustru och son, och återkom aldrig till Sverige.

Rikets Ständers Bankodiskoverk sökte med ljus och lykta efter borgesmannen till det stora lån han tagit hos dem, en viss herr "Dödergren, jordfast i Döderhult". Det visade sig vara en ihålig trögubbe, jordfast utanför Döderhults kyrka som fattigbössa. Myndigheterna meddelade att det "mot bemålde Dödergren inte var befogat att vidtaga några exekutiva åtgärder"

I USA kallade han sig Dr Roback och påstod sig härstamma från berömda anfäder. Han publicerade reklamblad, kalendrar och böcker, där han beskrev sin sällsynta förmåga och de undergörande mediciner han sålde till höga priser. Allt kunde han bota, även olycklig kärlek. Den fulaste gamla gubbe kunde bli åtråvärd av vilken kvinna som helst med hjälp av hans mediciner, och värkbrutna åldringar blev pigga som ynglingar. Detta lät han illustrera i sina reklamblad.

Det finns flera böcker och skrifter, som skildrar hans bravader. Själv skrev han en hel del, där han framhäver sig själv, men hans fräckhet och hans uppfinningsrikedom har fascinerat många både i USA och i Sverige. År 1955 skrev en amerikansk historiker om honom, och artikeln hade som rubrik: *Svensken som blev den största bluffmakare Amerika någonsin har sett.*

I detta nummer berättar Anders Rotviker om Fallebo Gök

Kallelse

PLF i Oskarshamn håller Årsmöte

lördagen den 15 februari klockan 14.00
i PLF-lokalen, Kyrkogårdsgatan 11

Sedvanliga årsmötesförhandlingar med val av ny styrelse
Se sidan 9!

Föreningen bjuder på kaffe

Det gamla Oskarshamn
Magnus Ekstrand berättar och Sam Blixt visar bilder

Välkomna!
Styrelsen

PLF:s styrelse och uppdrag under verksamhetsåret 2013/2014

Namn	Uppdrag	Telefon	E-post
Sam Blixt	ordförande, dataansv.	0491 - 151 28	sam.blixt@telia.com
Anders Thunberg	v. ordf, redaktör	0491 - 76 64 11	anders.0491766411@telia.com
Leif Rydström	sekreterare	0499 - 131 88	leif.rm@telia.com
Edith Carlsson	v. sekr., ansv. brevfr.	0491 - 930 14	elga@telia.com
Anders Rotviker	kassör	0491 - 620 11	anders.rotviker@telia.com
John-Olof Dillström	v. kassör	0491 - 919 22	j-o.d@hotmail.com
Britt Maria Ekstrand	ansv. mailfrågor, dataansv.	0491 - 186 55	bm.ekstrand@telia.com
Birgitta Dahleman	biblioteksansvarig	0491 - 181 01	b.dahleman@hotmail.com
Gunnar Håkansson	styrelseledamot	0491 - 175 83	gunnar.hakansson@telia.com
Ingvar Andersson	suppleant	0491 - 183 59	ingvar.an@hotmail.se
Ulf Waltersson	suppleant	0490 - 720 68	ulf@waltersson.com
Sven-Åke Fogelqvist	suppleant	0491 - 154 93	fogelqvist.sven-ake@hotmail.se
Leif Norrgård	valberedning	0491 - 811 58	prostenleif@hotmail.se
Olov Ryner	valberedning	0491 - 511 00	
Christina Dannesäter	valberedning	0491 - 240 47	christina.dannesater@hogsby.net
Morgan Corneteg	hemsida och CD-skivor	0491 - 774 38	morgan.corneteg@telia.com

PLF-nytt, medlemstidning för Person- och Lokalhistoriskt Forskarcentrum, Oskarshamn.

Utkommer fyra gånger per år. Upplaga 1 900 exemplar.

Manus till artiklar och andra skriftliga bidrag sändes till

PLF, Box 23, 572 21 OSKARSHAMN

eller E-postadress: anders.0491766411@telia.com

PLF har också en hemsida www.plfoskarshamn.se

Bidrag kan också sändas till e-postadress: info@plfoskarshamn.se

Utdrag ur artiklar får göras med angivande av källa och författare.

PLF-nytt nr 109 utkommer den 16 april 2014

I redaktionen: Anders Thunberg (ansvarig utgivare). Övriga styrelsemedlemmar deltar i det redaktionella arbetet.

Ordföranden har ordet

Vi ber att få önska alla ett gott nytt släktforskarår!

Det är många som redan nu släktforskar och andra vill börja. De som tänker börja, vill ha information om vad man skall tänka på då man startar släktforskningen.

Vi har fått flera intresserade som vill hjälpa till med registreringen av födda, vigda och döda i Östergötland och norra Kalmar län för den nya CD-1, som vi skall premiärsälja vid släktforskar dagarna i Karlstad 2014. Både sådana som registrerar ett flertal år åt gången och de som gör enstaka år. Vi behöver också medhjälpare, som kompletterar de filer där enstaka år saknas eller är ofullständigt registrerade.

Vi ber intresserade att titta på PLFs hemsida <http://plfoskarshamn.se> och där gå till PLF-menyn - se nedan.

PLF-Menyn

Pågående arbeten

Inmatningsinformation

Nytt eller uppdaterat

Blekinge län

Hallands län

Jönköpings län

Kalmar län

Kronobergs län

Östergötlands län

Pågående arbeten

Här ser man vilka arbeten som pågår och vem som arbetar med dessa.

Inmatningsinformation

Här ser man vilka kolumner vi vill ha i Excel-formuläret för födda, vigda, döda och så vidare.

Östergötlands län

Här ser man vilka församlingar som finns i PLFs databas.

Dessa uppgifter uppdateras kontinuerligt.

Alla som är intresserade av att hjälpa till är välkomna att kontakta oss.

Under hösten har släktforskarförbundets gruppledare Carl Szabad inbjudit de som är intresserade med registererfarenhet, att komma med synpunkter och förslag till personregister för husförhörslängder, inflyttningslängder, utflyttningslängder, bouppteckningar, domböcker, mantalslängder och skattelängder.

Han har sammanställt alla synpunkter och förslag och skrivit fältstruktur, fältförklaring och kravspecifikation för presentationsprogram 2.

Presentationsprogrammen skall vara av samma princip som de, vilka PLF använder i sina CD-skivor. Dessa är ju mycket kända för sin användarvänlighet.

Vi bifogar inbetalningskort för medlemsavgiften 2014. De som har betalat för 2014 får inget inbetalningskort.

Demonstrationer av PLFs databas och CD-skivor

har skett vid släktforskar dagarna i Köping 24-25 augusti, vid Kalmar läns Psoriasisförbunds möte i Oskarshamn den 12 oktober, på Kulturnatten i Oskarshamn i den 8 november samt Riksförbundet pensionärsgemenskap i Oskarshamn den 15 januari.

Verksamhetsberättelse för PLF, Oskarshamn, 2013

Föreningens styrelse

Sam Blixt, ordförande, dataansvarig
Anders Thunberg, v. ordf., redaktör
Leif Rydström, sekreterare
Edith Carlsson, v. sekr., ansv. brevfrågor
Anders Rotviker, kassör
John-Olof Dillström, v. kassör
Britt Maria Ekstrand, ansv. mailfrågor mm
Birgitta Dahleman, biblioteksansvarig
Gunnar Håkansson, styrelseledamot
Ingvar Andersson, suppleant
Ulf Waltersson, suppleant
Sven-Åke Fogelqvist, suppleant

Revisorer

Bernt Johansson, sammankallande
Per-Gunnar Jörke
Gerd Jonsson, suppleant

Valberedning

Leif Norrgård, sammankallande
Olov Ryhner
Christina Dannesäter

Styrelsemöten

Styrelsen har haft elva ordinarie styrelsemöten

Allmänna möten

20130216 - Årsmöte

i PLF-lokalen på Kyrkogårdsgatan 11.
Efter mötet föreläste Leif Norrgård om märkliga
händelser i Döderhultsbygdens kyrkohistoria.

20130316 - Släktforskningens dag

hade vi många besökare och fick flera nya medlem-
mar.

20120525 - Föreningsmöte i PLF-lokalen

Efter mötesförhandlingarna berättade Jonny
Nilsson, Mönsterås om **Brott och straff i Stranda
härad på 1600-talet.**

20130914 - Föreningsmöte i Kristdala

Efter mötesförhandlingarna talade Birger Bring om
Adel, präster, skojare och bönder - Kristdalabor
genom historien.

Släktforskardagarna 2013 i Köping

den 23-25 augusti, där vi var representerade på
riksstämman på fredagen och i utställningsmontern
på lördag- söndag, samt enstaka föreläsningar.

Kulturnatten den 8 november

hade vi för fjärde året i rad i våra egna lokaler på
Kyrkogårdsgatan 11, med flera besökande hela
kvällen. Det blev både nya medlemmar och många
CD-skivor sålda.

20131116 - Föreningsmöte i PLF-lokalen

Efter mötesförhandlingarna berättade vi kortfattat
om ett flertal gamla yrken och titlar, både manliga
och kvinnliga.

Övriga framträdanden under året

Högsby SPF den 8 januari, Invigning Mönsterås
bibliotek den 19 januari, Oscarsgymnasiet den 28
mars, Anbyttardag i Kallinge den 20 april, Högsby
bibliotek den 27 april, Hornmarken, Horn den 13
juli,
Hembygdsdag, Misterhult den 11 augusti och
Kalmar läns psoriasisförbund, den 12 oktober.

Måndagskvällarna

under 24 måndagskvällar och varannan torsdags-
eftermiddag har vi haft öppet för våra medlemmar
för att söka i olika databaser och få hjälp med sina
problem i släktforskningen.

Tisdagsgruppen

under ledning av Britt Maria Ekstrand arbetar med
rättning och registrering för PLFs databas.

Onsdagsgruppen

under ledning av Sam Blixt arbetar med registrering
för PLFs databas och CD-skivor.

PLFs hemsida

PLF-sidan ger möjlighet för medlemmar i framförallt
andra länder att bli medlemmar och köpa CD-
skivor via Webbshop.
Ansvarig för hemsidan: Morgan Corneteg

CD-ansvariga

Ansvarig för produktionen av CD-skivor är Morgan
Corneteg. Britt Maria Ekstrand svarar för utskick
och statistik.

PLF-lokalen

finns på Kyrkogårdsgatan 11, Oskarshamn. PLF
har de flesta hjälpmedel som behövs för släktforsk-
ning.

Databasen

är vår största tillgång för släktforskning och underlag
för produktion av CD-skivor. Under året har antalet
poster i databasen ökat till över 4 906 000.

En Jonsson-släkting till som flyttade från Öland till Gotland men som ej blev båtsman

av Lars Vejlsens

Förut har jag berättat i nr 102 och 103 2012 om min öländske/gotländske svärfars farfars farbror, den gotländske båtsmannen Jonas Larsson Hallegårds öländska ursprung från Högby s:n. och hans öde. Han blev 1788 kommenderad till örlogsskeppet Prins Gustaf (skeppsmönsterrulla 1788, SVAR bildid A0037633_00045) som erövrades i slaget vid Hogland och Hallegård blev "fången av Ryssen", som det stod i bouppteckningen efter hans far, båtsmannen Lars Unger.

En tid efter den nämnda artikeln blev tryckt i PLF-nytt fick jag ett mejl från Kim Teleman på Öland. Hon håller bl a på med torpen i området/=byn Berget "under Horn", alltså hörande till Horns kungsgård.. Hon skrev att hon kände till i denna släkt ytterligare en man som hade flyttat till Gotland, till Hellvi s:n. Det var Hallegårds halvbrors son Lars Svensson. Han hade tagit sig namnet Bergström. Vidare fick jag veta att en son till honom, Sven Larsson Bergström född 1832, blev sjöman och hamnade i Amsterdam, där han blev stamfar till en holländsk gren. Ättlingar i den grenen finns presenterade på Internet av Arvid Bergstrom. Mer om "Jonsson"-släkten och andra från Berget finns att läsa i en artikel av Kim Teleman "Folket på Berget" i Kalmar Läns Genealogiska förenings tidning KGLF-bladet nr 88/2013 och på www-adressen olandsstenkust.se.

Lars Svensson Bergström på Öland

Lars B. föddes 1802 i Högby och flyttade från Berget 1826 till Rönnerum, Högsrums s:n. Där är hans titel skomakare. Här gifte han sig med Helena Lindgren, född 1800 i Högsrum. Hon hade tidigare varit förlovad med f d kronolänsman A W Ekström och fått med honom en dotter, som dog 2 veckor gammal och senare även en dödfödd son.

Med Lars B. fick hon i Rönnerum 1826 en son, Jonas Peter, som blev sjöman liksom sin yngre bror Sven. Sedan kom en dotter, Caisa Lena, född 1829, som dog 2 månader gammal.

1830 flyttade de till Borgholms kungsgård i Rällinge s:n där sen Sven föddes.

1834 kom flyttningen till Gotland för Bergström-familjen

Av husförhållnings- och flyttningsslängder från Hellvi och

Hangvar framgick, att familjen först kom till Othems s:n. Man kan ju undra om de kanske kom med båt till Slite först. Sedan samma år 1834 finns de på Ihre gård i Hangvar, där dottern Fredrika Helena Lorentina föddes 1835. Bland faddrarna var Lieutenant G P Bachér, då ägare till Ihre gård. (I dag är faktiskt en syster till min fru, barnbarnsbarn till Lars B:s äldre bror Jonas Svensson, delårsboende strandnära i Ihre).

I anmärkningskolumnen i hfl från Ihre 1835 står det på Lars Bergström: "tagit prästbetyg för att bli båtsman". För mig var det något förvånande; jag hade förut tänkt mig att fadern Sven nöjde sig med att bli enbart torpare med tanke på sin äldre halvbror Jonas´ olyckliga öde. Här hade dock Svens son Lars allvarligt tänkt sig bli båtsman. Man skulle i dag kunna kalla honom en "wannabe" båtsman. Det kollektiva släktminnet hade tydligen alltmer bleknat bort på de nära femtio år som gått sedan Jonas försvann i rysk fångenskap och påverkade tydligen inte Lars B. längre. Kan Ihre-husbondens militära bakgrund som officer ha spelat in? I vilket fall som helst så blev det aldrig något av med Lars´ båtsmans-karriär. Kanske han ångrade sig vid närmare eftertanke, eller kanske han inte klarade antagningskraven. Så här långt efteråt kan man i alla fall konstatera att efter 1835 var det, om inte riskfritt, så betydligt mindre farligt att bli båtsman, Det följde ju en lång fredsperiod för Sverige och Göta kanal var färdigbyggd, så kommendering till det ganska farliga slavandet där behövde man inte längre frukta.

Från 1835 och till sin död 1868 bodde Lars Bergström sedan kvar i Hellvi. Först finns familjen Bergström i hfl på S:t Olofsholms kalkbruk med Lars benämnd arbetare, och sedan finns de på Nystugu grund. 1838 står i anm.-kolumnen: "Fått betyg 1838 18/12 för 2 månaders överresa till Öland. Husbondens Frisedel daterad samma datum." Orsaken till att han fick frisedel är ej angiven. Kanske har det att göra med arvsifte - hans far Sven avled 4:e juni 1835, snart efter det att Lars gett sig av till Gotland.

Hårt straff för stöld

I hfl i Hellvi från 1844 och framåt finns i Lars Bergströms anm.-kolumn anteckning om att han begått stöld och straffats med 32 par spö och kyrkoplikt. Det är ju ett hårt straff och jag undrade vilken sorts stöld det var fråga om. I somras fick jag tillfälle att leta i Lands-

arkivet i Visby. Men inte i originalprotokollen i Domboken för den var avfotograferad och fanns att se på mikrokort. Protokollen visade att Lars B. tillsammans med en kumpan, Carl Pettersson, också från Hellvi socken, natten mellan 8:nde och 9:nde september stulit 3 lamm (gotländska lamm=får, lammunge=lamm) från en gård, Sudergårds. Den unge husbonden på den gården, C.L. Krokstedt var inte med vid förhandlingarna i andra rannsaktionsomgången, när domen föll, utan hade uppdragit åt åklagaren Länsman A.V.Sandberg att då föra hans talan. (Krokstedt hade i juni samma år gift sig och kanske nu prioriterade gården och familjelivet). Arbetskarlen Orlander var också inkallad, väl som vittne. Båda häktade fördes inför rätta av Tingsgewaldiger Spåwardt. - Av protokollet får man det intrycket att Pettersson varit den ledande. Det står noterat att Bergström erkände och berättade förloppet och att han hjälpte till med att bära lammen till Pettersson och att slakta dem. Hos Pettersson saltades köttet ned. Bergström fick sämre delar av det. De anklagade hade utbett sig om en mild dom. De tillfrågades om de var nöjda med domen och kände sig väl tvungna att hålla med, men de ansåg att det var svårt att både dömas till ersättning av det stulna och till hårt straff. Det kan nämnas att maximalt prygelstraff i 1734 års lag var 40 par spö.

Det finns inte några fler anteckningar om brott i hfl, så tydligen höll sig Lars Bergström sedan inom lagens ramar.

Någon vecka efter mitt besök på Landsarkivet fick jag se en notis i Gotlands Allehanda med följande utseende:
(Bild från GA.Se spalten till höger!)

Tiderna förändras, men hur är det med människor? Dock lär var och en inse att motiven till handlingar kan bli annorlunda. Arbetskarlarna och deras familjer hade det säkert inte så fett och det kunde nog bidra till att de tog till stöld. Det nutida i övrigt likartade brottet hade helt säkert inte en svältande familj som bakgrund. Och jag har inte hört något om att lammstölden 2013 har klarats upp än, och det är väl knappast troligt att det kommer att ske...

OOOOO

Lars Bergströms två döttrar lämnade hemmet i unga år för tjänst på annat håll, men kom senare tillbaka hem för att föda varsitt barn utom äktenskap. Fredrika fick 1857 i oktober en dotter som dog bara en dryg vecka gammal. Maria Christina fick sin dotter Maria Catharina i april 1857. Bland faddrarna vid dopet fanns Drängen Daniel Österberg.

Både Fredrika och Maria Christina gifte sig 1858 med var sin äldre man. Fredrika äktade Daniel Österberg född 1815 och Maria Christina Sven Lindqvist född 1818. Maria Christina fick en dotter till, Johanna Charlotta född 1859 och en son Sven Gustaf Henning, som föddes i Lokrume 1861 och dog där i kikhosta drygt 2 månader gammal. Lindqvistfamiljen flyttade 1861 från Hellvi till Follingbo. I inflyttningsslängden står att de 11/11 skulle till gården Hallfreda, men jag har inte lyckats hitta dem i husförhörslängderna där. Lars Petter Österberg, Fredrikas son född 1859, blev sjöman och inskriven i Visby sjömanshus. Hennes yngsta, dottern Maria Amanda Österberg född 1862,

2 juli 2013 GA

6 GOTLAND

ARKIVFOTO: ROLF JONSSON

Stöld av tre lamm anmäld

LEVIDE En lantbrukare i Levide misstänker att någon stulit tre lamm och sedan lyckats med att skrämma ihjäl ett fjärde.

När han kom till hagen och kollade till sina tackor i fredags så påträffade han en av dem död, uppger Radio Gotland.

Tackan hade inga synliga skador och var uppklämd i ett horn av staketet. En tillkallad veterinär bedömde det som att hjärtat stannat på grund av stress.

Tre andra tackor saknas. Kontroll visade att det inte fanns någon åverkan på inhägnaden. (GA)

emigrerade enligt en flyttningslängd i Hellvi till Amerika 1882, alltså en till i släkten som tydligen flyttade över ett hav - men jag har ännu inte hittat henne i övriga emigrantdatabaser.

Men från hela släkten var ju de från Öland som emigrerade många fler. Bland dem även två av min svärfars syskon och flera av hans halvsyskonbarn.

Sjömannen Jonas Petter finns inskriven i Visby sjömanshus 1844-03-01 till 1851, men hans vidare öden och ättlingar har jag ännu inte försökt ta reda på. Om det eventuellt finns andra ättlingar till Lars Bergström numera, på Gotland eller på annat håll i Sverige eller världen förutom Sven B:s är en fråga som får lämnas öppen t v.

OOOOO

Avrundningsvis vill jag nämna något mer om min svärfar Albert Jonsson, den senaste av de tre i den här öländska släktraden som hamnade på Gotland. Han föddes i Hagelstad i Källa socken 1898, dit familjen hade flyttat från Gudesjö i Högby 1897. Fadern Jonas gick bort ett par månader före Alberts födelse. Albert

Albert Jonsson

arbetade 1914-17 i Gärdslösa på Sättra Snickeri & Mekaniska Werkstad. I april 1919 for han till Göteborg och arbetade där 3 veckor på Lindholmens varv. Mönstrade sedan på S/S Patricia, som skulle hämtas från England, dit han for för att gå ombord. Åter i Göteborg mönstrade han på en annan båt. - Han började nog som eldare och fortsatte sedan så småningom i takt med tidens tekniska framsteg med jobb i båtarnas maskinrum.

I Hamburg träffade han 1921 vid en midsommartillställning anordnad av Svenska Gustaf Adolfskyrkan sin blivande brud Sonja. Hon utbildade sig där till sjuksköterska på Metodistkyrkans Betaniastiftelse. De gifte sig 1930 i Dalhems kyrka på Gotland. Familjen bosatte sig i Visby. Han gjorde under kriget militärtjänstgöring på Gotland och kom sedan att arbeta på ÅngfartygsAB Gotlands båt "Gotland" fram till sin pensionering. Efter den nålade han in på en världskarta alla de hamnar han kommit till under sin tid som sjöman. Det underlättade när han skulle berätta och visa för barn och barnbarn. Hans värsta upplevelse var när S/S Viken i januari 1922 under en mycket hård storm förliste utanför Portugals kust. En man ur besättningen gick överbord och drunknade. Resten av besättningen lyckades man rädda i land.

Albert gick bort 1984.

Källor: Kyrkböcker i SVAR för Gotland och Öland och PLFCD4 för Öland samt skeppsmönsterrulla 1788 för Prins Gustaf.

(Tillägg; en rättelse av skrivfel i ursprungsartikeln i nr 102/2012: står som födelseår på Sara Hagelund 1867 och för hennes äldre syster 1865 - skall förstås vara 1767 resp. 1765.)

Lars Vej Jens

Brev från läsekretsen

Hej,

Jag har inte släktforskat på 3 år, men så idag tittade jag igenom mina anteckningar och bestämde mig för att titta lite närmare på min fars sida, Wenström. Och tänka sig, av en slump hittade jag er tidning på Google tilläggad kopparslagarna Wenström. Helt fantastiskt!

Enkelt sagt är Nils Larsson (i släkträdet ni publicerat) min farfarsfarfarsfarfarsfar, och jag är självklart intresserad av all typ av information eller kontakt med släktingar, som jag kan få. Jag är också intresserad av att besöka Vena och Oskarshamn med omnejd.

Hur kan jag få kontakt? Hur fungerar er förening o.s.v.?

Jag är så glad över att ha hittat detta!

Mvh Kajsa Venström (W försvann någonstans på vägen...?)

Född: 1983-11-09 Österhaninge

Bor idag i Tyresö

kajsa@venstrom.se

0733-712540

FALLEBO GÖK

Fallebo Gök var en i Sverige riksbekant skojare, som 1843 blev tvungen att lämna landet för att undvika lagens långa arm. Hans namn var Carl Johan Nilsson, född 1811 och kom från Fallebo, drygt en halvmil sydväst om Kristdala kyrkby. Han fann Fallebo för trångt och bestämde sig tidigt för att slå sig ner i Döderhultsvik som handlande. När han begärde flyttningsbetyg, ville han samtidigt passa på att byta namn. Kyrkoherde Meurling beviljade gärna flyttningsbetyg, men ville inte godkänna namnet Fallenius, eftersom det redan bars av en aktad släkt i Kristdala. Meurling föreslog Fallin, men Nilsson var envis och det blev Fallenius.

Carl Johan Fallenius satte igång med vidlyftiga affärer, reste runt i landet och köpte och sålde allt möjligt, som virke, spannmål, kreatur, brännvin, fläsk, hudar, kolonialvaror och järn. Hans tunga och hans slutsedlar, förvarade i en kolossal oxhandlarplånbok, gav honom överallt kredit, och han drogs snart in i en väldig lånekarusell. Stor omsättning är bättre än stor förtjänst, sade Fallebo Gök och fick nya lån. Det kunde bara sluta på ett sätt, med konkurs.

När riksbanken skulle kräva Fallenius borgensman på det till banken förfallna beloppet, gick det inte få tag på borgensmannen, en viss herr Dödergren, jordfast i Döderhultsvik, varför kungens befallningshavande i Kalmar fick göra efterforskningar, endast för att konstatera att någon med det namnet inte fanns i hela länet. Däremot stod vid Döderhults kyrka en trågubbe med fattigbössa och den gubben kallades sedan gammalt för Dödergren. Landshövdingeämbetet ansåg sig likväl inte befogat att mot bemålde Dödergren vidta exekutiva åtgärder.

För befolkningen i Kristdala och Döderhultsvik kom konkursen knappast som någon överraskning, och när Stranda häradsrätt skulle ta upp fallet, var Fallebo Gök försvunnen. Han hade lämnat sin familj och rest till Amerika eller som det står i Kristdala husförhörslängd 1843: *Rymd till Amerika*. I sin frånvaro dömdes han att stå två timmar i halsjärn och skämmas och därefter fem års straffarbete på fästning.

Då och då nåddes hemlandet av upplysningar om den förrymde Fallebo Gök. Carl Axel Egerström skrev i sin reseberättelse från 1852-57 om sitt besök, att doktor Roback var klädd i röd silkesnattrock med broderade stjärnor och gav ett imponerande och aristokratiskt intryck. Andra svenska besökare hos doktor Roback var inte lika imponerade. En kunde berätta att den berömde doktors assistent var en svensk

skomakaregesäll, som dessutom ansåg Roback vara den mest förbannade fähund han någonsin träffat på.

I Kalmarposten från april 1856 kunde man läsa om hur en landsman fått en audienstimme i New York hos den kände doktor Roback. Han hade funnit Fallebo sannskyldiga Gök i ett stort, dunkelt upplyst rum, iklädd en blå, med stjärnor besådd mantel, en hög vunderlig mössa och en lång krokig stav i handen, stående framför ett bord, på vilket fanns en jordglob och en stor anteckningsbok, fullskriven med hebreiska bokstäver. Flera hjälpbehövande amerikaner väntade i förmaket. För att komma in i det allra heligaste erlades fem dollar. Under högtidlig tystnad och med mycket värdighet avhörde han berättelsen om deras missöden. En var sjuk, en annan bestulen, en tredje var kär i Jenny Lind, en fjärde ville veta blivande spannmålsspriser o.s.v. Fallenius såg på sin glob, bladdrade i sin bok, mumlade några ord på svenska om amerikanska fårskallar, som skulle rakas, och gav därpå sitt orakelsvar på dålig engelska, naturligtvis alltid med en viss fyndighet och tvetydighet i uttryckssättet, som fullt tillfredställde de goda amerikanerna.

Doktor Roback i Boston förstod redan i mitten av 1800-talet att göra reklam för sin verksamhet som undergörare och mirakeldoktor. Denne dr Roback lät trycka en årskalender, som han fyllde med reklam för sig och sina metoder. Den vackra flickan i reklamen var hans dödsdömda syster som han framgångsrikt hade botat från fallandesot. Hon var inte den enda beskrivna exemplet i kalendern på patienter som botats av den skicklige läkaren C. W. Roback, som väl förstod att slå på trumman för sig. Varför ska man lida så, då läkemedel finns i dr Robacks händer. Han som har botat tusentals fall. Det kan aldrig slå fel i något fall, där han tillämpar sin besvärjelsemakt.

I kalendern fanns vidare reklam för olika mediciner, nykterhetspulver och besvärjelsemedel såsom galvaniserade kedjor och flytande elektricitet. Det fanns ingen hejd på allt som denne doktor Roback var mästare på. Han kunde spå, återskaffa stulna eller förkomna saker, ställa horoskop och i den omfattande taxa som han ställt samman för alla sina tjänster fanns t.ex. ett horoskop för hela livet, som kostade tre till fem dollar. Kunskap och vishet kunde köpas för 20 svenska riksdaler.

Ypperligt var hans kärlekspulver, som var användbart för båda könen för att förmå en person av motsatta könet att ingå äktenskap med köparen. Detta ovär-

derliga medel bestod av en underbar kombination av elektricitet och ett vegetabiliskt ämne som en äldre bror till doktor Roback hade uppfunnit. Det räckte dessutom med att pulvret kom i beröring med den efterstävade, eftersom elektriciteten i pulvret åstadkom en sympatisk reflex. Icke undra på att doktor Roback tjänade pengar.

I kalendern gjorde han även reklam för en av honom 1854 utgiven astrologisk handbok på 240 sidor. På titelbladet är angivet att författaren, Dr C. W. Roback är president of The Astrological College of Sweden, and Founder of the Society of the Magic in London and Paris.

Köpte man den boken kunde man räkna med att bli skicklig i utövandet inte bara av astrologi utan också i magi, medicin, psykologi och astronomi. Dessutom innehöll boken anvisningar hur man kunde dra lyckosamma nummer i lotterier så framgångsrikt, att en framstående lotteridirektör skulle ha erbjudit författaren en mycket stor summa pengar för att inte avslöja tekniken i fråga. Roback hade dock avböjt anbudet och lät nu varje köpare av boken i stället få möjlighet att lära sig denna konst.

I sina böcker berättar C. W. Roback om sitt liv och härstamning. Det är minsann ingen blygsam skildring. På omslaget till astrologiboken avbildas Rosendals slott i Stockholm, men nu som Robacks sommarresidens. Här återges att hans ätt går tillbaka till det gamla Skandinavians jarlar och vikingar. Själv var han yngst av sju bröder, på samma sätt som hans far kung Gustaf Adolf var sjunde sonen av Magnus Roback. Detta med att alltid vara den sjunde gav honom exceptionella gåvor och krafter. Redan vid fjorton års ålder hade han börjat sina vetenskapliga studier, fullföljda genom olika resor i alla världsdelar. Han landsteg i Amerika den 14 juni 1844, eftersom han var trött på ära och längtade efter mindre konstlade sociala förhållanden än i Europa, där han vistats tidigare. Det var inte bara i sina böcker han gjorde reklam för sig. Även dagspressen förstod han att utnyttja och fick in en artikel om hur

han hyllats av svenska emigranter, som hurrat utanför hans bostad.

Dramatisk är historien om hur han kunde uppväcka döda. En kumpan till Roback tar in på ett värdshus, spisar och går till sängs. Mitt i natten hörs ett genomträngande skrik från gästrummet. En upppassare stör tar dit för att finna gästen halvt döende. Endast den kände doktor Roback kan hjälpa mig, pressar den döende fram mellan sina läppar. Det var bara att kalla på doktor Roback, som snart infinner sig, allt enligt en i förväg uppgjord plan. När Roback anländer, visar det sig att gästen redan är död. Men tack vare att doktor Roback mumlar några besvärjelser, lyckas denne uppväcka den döde, som tackar och betalar rikligt.

Snabbt spred sig ryktet om denne fantastiske läkare och undergörare vida omkring, och många gick på hans reklamtricks och bondfångeri. Andra genomskådade emellertid hans lurendrejeri, men i det stora landet i väst var möjligheterna oändliga, och så fort Roback kände marken gunga under sig, begav han sig till en ny stor stad. I Philadelphia lär han dock ha fått schavottera offentligt, då en rasande folkmassa grep honom, doppade honom i tjära och rullade honom i hönsfjädrar, innan han fick löpa och snöpligt lämna staden.

Med sin smarta reklam och med sina dubiösa försäljningsmetoder, varvid han uppenbarligen hade god hjälp av några skrupelfria och samtidigt medicinskt kunniga hejdukar, lyckades doktor Roback dupera så många människor i det stora landet att han vid sin död 1867 kunde lämna efter sig en större förmögenhet.

Med sina släktingar i Kristdala hade han en viss om än oregelbunden kontakt. Sonen Carl Wilhelm, som besökte fadern i Amerika, fick ekonomisk hjälp och därigenom råd att köpa sig en gård. Relationerna mellan far och son var dock spända, till en del beroende på att fadern försökte lägga sig i sonens giftermål, och vid faderns död tackade Carl Wilhelm och hans hustru Josefina Kjörling nej till det arv som väntade dem. Det var syndapengar.

Anders Rotviker

Vid årsmötet den 15 februari kommer bl.a. följande punkter att tas upp

1. Behandling av motioner som har kommit in till årsmötet.
2. Styrelsens verksamhetsplan samt balans- och resultaträkning presenteras.
3. Revisorernas berättelse presenteras.
4. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.
5. Beslut om medlemsavgift för 2015.
6. Beslut om verksamhetsplan och budget för 2014.
7. Behandling av motioner som har kommit in till årsmötet.
8. Val av ordförande för föreningen på ett år.
9. Val av styrelseledamöter på två år.
10. Val av styrelsesuppleanter på två år, samt en på ett år.
11. Val av två revisorer på ett år, varav en sammankallande samt en revisorssuppleant på ett år.
12. Val av tre medlemmar till valberedningen, varav en sammankallande för densamma ett år.

Nytt eller uppdaterat efter PLF-nytt nr 106

Datum	Församling	Kod	Födda	Vigda	Döda	Inflytt.	Utflytt.	Husf
20131209	Björnsäter	BJÖ		1855-1934	1901-1946			
20131106	Bäckседа	BÄS	1940-1942	1940-1956				
20131210	Böda	BÖD		1861-1894				
20131210	Börum	BÖR			1901-1946			
20131201	Djursdala	DJU		1937-1945				
20131115	Döderhult	DÖD	1871-1883	1953-1960				
20131106	Ekeberga	EKB		1935-1940	1901-1906			
20131211	Emmaboda	EMM		1939-1950				
20131203	Grebo	GRE			1901-1946			
20131130	Gusum	GUS		1931-1942				
20131105	Hagby	HAG		1936-1950				
20131106	Hult	HUT		1941-1951				
20131106	Kisa	KIS			1838-1861			
20131023	Kristdala	KRI		1949-1960				
20131210	Kråksmåla	KRÅ			1944-1950			
20131105	Ljuder	LJD		1936-1942				
20131111	Misterhult	MIS			1854			
20131023	Mönsterås	MÖN				1861-1870		
20131118	Oskarshamn	OSK	1861-1866					
20131114	Pelarne	PEL	1937-1942					
20131130	Ringarum	RIN		1871-1942				
20131203	Rumskulla	RUM	1939-1942	1938-1966				
20131218	Svinhult	SVH	1911-1927	1881-1968				
20131219	Tjällmo	TJO	1800-1825 1829-1850					
20131129	Vetlanda	VET		1956-1962				
20131216	Vimmerby Lfs	VLA		1938-1944				
20131101	Vårdnäs	VÄS		1907-1909				
20131203	Väma	VÄR			1901-1946			
20131203	Yxnerum	YXN			1901-1946			
20131216	Åby	ÅBY		1730				
20131209	Östra Ryd	ÖRY			1927-1946			

Vigda i Tjällmo

1737-1738, 1743-1748, 1752, 1754-1756, 1763, 1770-1778, 1780-1781, 1783-1784, 1786-1792
1795-1797, 1805, 1808-1809, 1811-1812, 1814, 1816-1818, 1820-1823, 1826, 1828-1860

Adressändringar

skickas till Sam Blixt

E-post: sam.blixt@telia.com eller Telefon: 0491-151 28

Nya medlemmar i PLF

Nr	Namn	Postadress	Postnr	Postort	Telefonnr
3144	Mikael Johansson	Nygårdsvägen 4 E	433 32	PARTILLE	031-82 44 34
3145	Lisbeth Tille	Fighultsvägen 10	572 75	FIGEHOLM	0491-314 17
3146	Lena Svensén	Emmekalvsvägen 104	570 90	PÅSKALLAVIK	0491-917 27
3147	Karin Björk	Rödklövervägen 1	572 50	OSKARSHAMN	0491-169 84
3148	Ulla Almquist	Två Bröders väg 18 B Lgh 1202	393 58	KALMAR	0480-42 24 86
3149	Tommy Gustavsson	Älgerumsvägen 9	383 32	MÖNSTERÅS	0499-121 40
3150	Gun Salmén	Murgrönevägen 4	451 53	UDDEVALLA	0522-321 39
3151	Christer Adolfsson	Hagabergsvägen 12	570 84	MÖRLUNDA	0495-239 04
3152	Ingrid Klefbäck	Borghagevägen 71	387 92	BORGHOLM	0485-120 10
3153	Carina Carlsson	Gamla vägen 98 B	290 34	FJÄLKINGE	044-12 72 05
3154	Yvonne Olin	Smedkroken 8 Lgh 1101	572 31	OSKARSHAMN	0491-178 47
3155	Leif Bergvall	Rönnskärsvägen 11	572 62	OSKARSHAMN	0491-178 27
3156	Conny Olsson	Parkgatan 8 Lgh 1101	572 57	OSKARSHAMN	0491-179 41
3157	Sören Kollin	Kummelvägen 38	572 50	OSKARSHAMN	0491-165 21
3158	Bernhard Svensson	Strandvägen 1 Lgh 1002	572 40	OSKARSHAMN	0491-195 40
3159	Sven-Erik Karlsson	Torp 304	383 91	MÖNSTERÅS	0499-101 70
3160	Släktföreningen Sabelskjöld	c/o Peder Nilsson, Humleryd	370 91	KRISTDALA	0491-711 21
3161	Björn Thorell	Bönvägen 7	388 94	VASSMOLÖSA	0480-374 67
3162	Ing-Marie Ankarberg	Stenåldersvägen 6	302 63	HALMSTAD	035-12 09 49
3163	Ethel Fiedler Gotare	Västrumsvägen 31 D	590 93	GUNNEBO	0490-220 24

Antalet medlemmar är 1588 varav 20 har tillkommit sedan förra PLF-Nytt.

Välkommen till

Släktforskningens dag den 15 mars

Släktforskningens dag inträffar varje år den tredje lördagen i mars.

På denna dag håller bland annat släktforskarföreningar, hembygdsföreningar och bibliotek öppet hus och andra aktiviteter för släktforskningsintresserade. PLF deltar naturligtvis med sina resurser.

Årets tema är *Porträttet i släktforskningen*.

**Välkommen till vår Arbetsstuga
på Kyrkogårdsgatan 11
lördagen den 15 mars
kl. 10.00 - 17.00**

PLF

PLFs 4 st CD-skivor

finns till försäljning

CD1 omfattar Västervik, Vimmerby kommuner samt delar av Östergötland

CD2 omfattar mellersta Kalmar län samt delar av Östra Jönköping

CD3 omfattar Södra Kalmar län samt en del församlingar i Blekinge och Kronobergs län

CD4 omfattar hela Öland.

Alla CD-skivor har en lätt och smidig sökbar funktion.

För mera information om CD-skivor och betalning, se länken nedan.

<http://www.plfoskarshamn.se/sv/webbshop-cd/>

Välkommen till våra lokaler på Kyrkogårdsgatan 11

måndagar 17.00 – 20.00. Ansvariga:

27/1	Sam Blixt och Leif Rydström	17/3	Anders Rotviker och Birgitta Dahleman
3/2	Gunnar Håkansson och B M Ekstrand	24/3	B M Ekstrand och Ingvar Andersson
10/2	Anders Rotviker och Birgitta Dahleman	31/3	Sven-Åke Fogelqvist och Leif Rydström
17/2	Sven-Åke Fogelqvist och B M Ekstrand	7/4	Ingvar Andersson och Anders Rotviker
24/2	Sam Blixt och Leif Rydström	14/4	Gunnar Håkansson och Ulf Waltersson
3/3	Gunnar Håkansson och Ulf Waltersson	28/4	Sam Blixt och Leif Rydström
10/3	Ingvar Andersson och Anders Rotviker	5/5	B M Ekstrand och Ingvar Andersson

Vi har även öppet torsdagar kl 14.00 - 16.00 udda veckor fr o m den 30 jan.

UTDRAG UR TIDSPLAN FÖR 2014

År	Vecka	Dag	Tid	Verksamhet	Lokal
2014	7	15/2	14.00	Årsmöte	Kyrkogårdsgatan
	10	5/3	18.00	Styrelsemöte	”-
	14	2/4	18.00	Styrelsemöte	”-
	16	16/4		PLF-nytt nr 109	”-
	19	5/5	18.00	Styrelsemöte	”-
	20	17/5	14.00	Föreningsmöte	”-
	23	4/6	18.00	Styrelsemöte	”-
	27	2/7	18.00	Styrelsemöte	”-
	32	6/8	18.00	Styrelsemöte	”-

Brevfrågor på databasen sänds till
PLF, Box 23, 572 21 OSKARSHAMN

Tel. Arbetsstugan 0491-76 08 78

Telefontider till PLF-lokalen:
Tisdagar 13.⁰⁰ - 16.⁰⁰

Plusgironummer 40 09 38-7

Bankgironummer 386-0475

E-post: info@plfoskarshamn.se

Du kan också skicka dina frågor via vår hemsida, som du når med adressen www.plfoskarshamn.se.

Under rubriken internet-sökning hittar du vårt elektroniska formulär. Eller direkt med frankerat kuvert (2 x 6 kronor) till

PLF, Box 23, 572 21 Oskarshamn

Tel. 0491-76 08 78

Edith Carlsson, Kumlemar 304

380 53 FLISERYD Tel. 0491-930 14.

Kostnader för brevfrågor

Vi tar **40 kronor per svar** enligt det särskilda frågeformuläret eller för brev med max fem frågor.

Vi tar **80 kronor för samma tjänster** till icke medlemmar.

Sänd också med ett

frankerat svarskuvert (2 x 6.00 kr = frimärke)!

Avgifterna för svar på brevfrågor sändes in via plusgiro. OBS! Sänd ej kontanter tillsammans med sökblankett och brev.

Pengarna sänds via plusgiro. Meddela på talongen, vad pengarna är avsedda för. Det kan ibland uppstå missförstånd om detta.

**Nästa nummer av PLF-nytt
kommer ut den 16/4 2014**